

تحوّلات آوایی کُردی ایلامی

(بررسی تطبیقی تغییرات آوایی کُردی ایلامی با زبان‌های اوستایی و فارسی میانه)

مهدی سبزه

سرشناسه: سبزه، مهدی، ۱۳۶۳-

عنوان و نام پدیدآور: تحولات آوایی کردی ایلامی (بررسی تطبیقی تغییرات آوایی کردی ایلامی با

زبان‌های اوستایی و فارسی میانه)/مهدی سبزه.

مشخصات نشر: ایلام: انتشارات زانا، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۱۰:جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۰۶-۴۴-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیفا

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتاب‌نامه.

عنوان دیگر: بررسی تطبیقی تغییرات آوایی کردی ایلامی با زبان‌های باستانی و فارسی میانه.

موضوع: زبان‌شناسی — ایران — ایلام (استان)

موضوع: کردی — آواشناسی

موضوع: کردی — واج‌شناسی

موضوع: زبان‌شناسی تطبیقی

موضوع: زبان اوستایی

موضوع: زبان پهلوی

رده‌بندی کنگره: ۵: ۱۳۹۰ س ۲۲۳/۳: ۵۱۲۱/۳

رده‌بندی دیوبی: ۴۱۰

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۵۵۷۰۴۶

تحولات آوایی کردی ایلامی

(بررسی تطبیقی تغییرات آوایی کردی ایلامی با زبان‌های اوستایی و فارسی میانه)

مهدی سبزه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۰۶-۴۴-۲

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴

طرح جلد: قدرت ملکی

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نشانی انتشارات زانا: ایلام، خیابان عاشورا، نبش کوچه‌ی سوم-۰۹۱۸۳۴۱۲۴۵۴

فهرست مطالب

.....	سخن مؤلف	۹
.....	فصل اول: مقدمه	۱۳
.....	فصل دوم: مطالعات پیشین	۱۹
.....	۱-۲ سخنی در باب تغییر و تحول زبان	۲۰
.....	۲-۲ زبانها و گویش‌های ایرانی (خویشاوندی و روابط آن‌ها با یکدیگر)	۲۱
.....	۳-۲ حدود زبانها و گویشهای ایرانی	۲۳
.....	۴-۲ زبان، گویش و لهجه	۲۴
.....	۵-۲ زبان کردی و گویشهای آن و جایگاه گویش کردی ایلامی	۲۴
.....	۶-۲ کردی ایلامی (کردی فیلی)	۲۶
.....	۷-۲ مطالعات پیشین	۲۸
.....	۸-۲ زبان اوستایی	۳۳
.....	۹-۲ زبان فارسی میانه	۳۴
.....	۱۰-۲ بررسی پیشنهاد تطبیق گویش‌های ایرانی با زبانهای اوستایی و فارسی میانه	۳۴
.....	فصل سوم: توصیف آوایی کردی ایلامی به همراه توصیف زبان‌های اوستایی و فارسی میانه	۳۹
.....	۱-۳ توصیف نظام آوایی گویش کردی ایلامی	۴۰
.....	۲-۳ همخوانها و واکله‌های کردی ایلامی	۴۳
.....	۳-۳ همخوانها و واکله‌های زبان اوستایی (جکسن، ۱۳۷۶)	۴۵
.....	۴-۳ همخوانهای و واکله‌های فارسی میانه	۴۷
.....	فصل چهارم: بررسی تطبیقی تحولات آوایی	۵۷
.....	۱-۴ مقایسه نظام آوایی گویش کردی ایلامی با زبانهای اوستایی و زبان فارسی میانه	۵۸
.....	۲-۴ مقایسه همخوانهای گویش کردی ایلامی با زبان اوستایی	۵۸
.....	۳-۴ مقایسه همخوانهای گویش کردی ایلامی با زبان فارسی میانه	۵۸
.....	۴-۴ مقایسه واکله‌های گویش کردی ایلامی با واکله‌های زبان اوستایی	۶۰

۶۰	۴-۵ مقایسه نظام واکهای گویش کردی ایلامی با زبان فارسی میانه:
۶۱	۴-۶ بررسی تطبیقی تغییرات آوایی گویش کردی ایلامی در مقایسه با زبانهای اوستایی و فارسی میانه ..
۶۲	ب) بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واکها ..
۶۳	بررسی تطبیقی تحولات واکهای a و â ..
۶۵	بررسی تطبیقی تحولات واکه ǝ ..
۶۵	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واکه ǝ ..
۶۷	بررسی تطبیقی تحولات آوایی واکه u (او بلند) ..
۶۸	بررسی تطبیقی تحولات آوایی واکه ē ..
۷۱	تحولات واکه ǝ ..
۷۰	تحولات هم‌واژه‌ها، اوستایی و فارسی میانه به کردی ایلامی ..
۷۰	ویژگیهای کلی تحول همخوانها ..
۷۲	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج h ..
۷۴	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج ɸ ..
۷۶	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج ɸ ..
۷۷	تحول خوشه همخوانی دارای x ..
۷۸	تحولات خوشه واجی : x ^w /xw ..
۷۹	تحول خوشه همخوانی xš ..
۸۳	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج d ..
۸۵	تحولات آوایی همخوان f ..
۸۶	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج t ..
۸۸	تحولات واج č ..
۹۰	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج ʃ ..
۹۱	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج š ..
۹۲	ب) خوشه همخوانی fš ..
۹۲	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج k ..
۹۵	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج s ..
۹۶	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج n ..
۹۷	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج ɣ ..
۹۷	بررسی تطبیقی تغییرات آوایی واج ɾ ..
۱۰۱	فصل پنجم: نتایج و پیشنهادها
۱۰۸	پیشنهادها ..
۱۰۹	کتابشناسی ..

سخن مؤلف

هر یک از گویش‌ها و زبان‌های ایرانی، تغییرات و تحولات آوایی خاصی را پشت سر گذاشته‌اند. اگر چه می‌توان تشابهاتی را در تحولات آوایی گویش‌ها مشاهده کرد اما روند این تغییرات در همه‌ی گویش‌ها یکسان نیست. اصولاً تغییر و تحول جزو لاینفک هر گویش و زبانی است. به بیان دیگر تغییر و تحول گویش‌ها امری کاملاً طبیعی محسوب می‌شود و به علل بسیار اما مختلفی بستگی دارد. گاهی این تغییرات، بسیار سریع روی می‌دهد و گاهی اوقات در یک دوره‌ی طولانی اتفاق می‌افتد. نکته‌ی مهم، آن که گاهی گویش و زبانی به طور کامل از بین می‌رود و گویش دیگری جای آن را می‌گیرد.

متأسفانه امروزه تغییر و تحول گویش‌ها مخصوصاً گویش‌هایی که شکل مکتوب ندارند، تحت تأثیر عوامل مختلفی، خیلی سریع انجام می‌گیرد. اصولاً هر یک از ما وظیفه داریم از زبان و گویش خود محافظت کنیم. چرا که هر ملت و فرهنگ و هویت آن ملت است. یکی از راه‌هایی که می‌توان از طریق آن جلوی تغییر و تحول زبان را گرفت، حفظ و نگهداری آن‌هاست. ما می‌توانیم از طرق مختلفی به حفظ و نگهداری گویش‌ها کمک کنیم. یکی از مهم‌ترین راه‌هایی که به حفظ و نگهداری گویش کمک می‌کند، بررسی و مطالعه‌ی آن گویش است.

گویش کردی ایلامی، زبان مردم مختلف اهالی استان ایلام است. این گویش در مناطق مختلفی از استان در شهرها و روستاها تکلم می‌شود و گویش عمده مردم و زبان اهالی رسانه و فرهنگ نیز می‌باشد. همانند گویش‌های دیگر، گویش کردی ایلامی همواره در معرض تغییر و تحول بوده است، اما در چند دهه‌ی اخیر، این تغییر و تحول به دلایل مختلفی با سرعت بیشتری رشد کرده است.

اثر حاضر به بررسی تحولات آوایی گویش کردی ایلامی در مقایسه با زبان‌های اوستایی و فارسی میانه می‌پردازد. در این اثر، نظام آوایی گویش کردی ایلامی و تغییرات و تحولات آوایی آن در مقایسه با زبان‌های اوستایی و فارسی میانه که از زبان‌های باستانی ایرانی

محسوب می‌شوند، توصیف می‌شود. در این مطالعه، واژه‌های مشترک گویش با زبان‌های مذکور، مورد مقایسه قرار گرفته و تغییرات و تحولات آوایی آن‌ها بررسی شده است. هم‌چنین مشخص شده که گویش کردی ایلامی اشتراک زیادی با زبان‌های اوستایی و فارسی میانه دارد و به نوعی می‌توان گفت گویش کردی ایلامی به طور مستقیم یا غیر مستقیم از زبان‌های مذکور تحول یافته است.

این کتاب در پنج فصل تعیین شده است. در فصل اول، توضیحاتی در باره‌ی تغییرات و تحولات آوایی زبان‌ها داده شده است. در این فصل خواهید دید که مطالعه‌ی تغییرات آوایی اصل از پنه زمانی آغاز گردیده و چه دستاوردهایی داشته است. در فصل دوم، مطالعات مرتبط با گویش کردی ایلام بررسی شده است. در فصل سوم که بحث اصلی شروع می‌شود، نظر بر آوایی گویش کردی ایلامی و زبان‌های اوستایی و فارسی میانه مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل چهارم که اصلی‌ترین فصل کتاب است، تحولات آوایی گویش کردی ایلامی در مقایسه با زبان‌های اوستایی و فارسی میانه بررسی شده و در پایان، در فصل پنجم، خلاصه‌ی تحولات آوایی گویش کردی ایلامی آمده است.

متأسفانه به دلیل نبود منابع کافی، بررسی تغییرات و تحول آوایی گویش کردی ایلامی از قرن‌های گذشته تا به حال ممکن نبود. از طرفی دیگر نداشتن شکل مکتوب گویش در قرن‌های گذشته، امکان هر گونه بررسی و تحقیق در این باره را سخت‌تر می‌کند. با توجه به این که مطالعه‌ی تحولات آوایی گویش‌ها کار ارزشمندی است و این مطالعه تقریباً کار تازه‌ای است، طبعاً خالی از خلل و کاستی‌هایی نخواهد بود.

این پژوهش، ظرف مدت یک سال زیر نظر اساتید محترم گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بیرجند، آقایان دکتر محمد حسین قرشی و دکتر حسن امامی انجام گرفت که صمیمانه از محضرشان تشکر می‌کنم. هم‌چنین از زحمات عزیزانم؛ پدر، مادر و همسر فداکارم که مشوق من در این مسیر بودند، سپاس گزارم.

مهدی سبزه